

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ПСИХОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОГО РОЗВИТКУ ТА ПОВЕДІНКИ**Спеціальність: **С4 «Психологія»**Освітньо-професійна програма: **Клінічна психологія**Код компонента в освітній програмі: **ОК 5**Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**Форма здобуття освіти: **очна (денна)**Рік навчання: **I**Семестр(и): **II (весняний)**Тип освітнього компонента: **нормативний**Навчальний рік: **2025-2026**Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**Підсумковий контроль: **диф. залік**Пререквізити: **клінічна психологія, консультативна психологія, патопсихологія та психіатрії**Кафедра/підрозділ: **кафедра української мови, психології та педагогіки, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх**Керівник освітнього компонента: **Абасалієва Оксана Миколаївна,**
email: om.abasalieva@knmu.edu.ua**ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«Психологія девіантного розвитку та поведінки» зосереджена на вивченні причин, механізмів і проявів відхилень у розвитку та поведінці на різних вікових етапах. Курс розкриває теоретичні підходи й емпіричні дані щодо форм девіантної поведінки, роль індивідуальних, сімейних, групових і соціокультурних чинників ризику та захисту, принципи діагностики й профілактики, а також підходи до психологічної інтервенції. Особливу увагу приділено етичним аспектам роботи, взаємодії з мультидисциплінарними командами та організації міжвідомчої співпраці у сфері підтримки осіб із девіантною поведінкою.

МЕТА КУРСУ: сформувати у здобувачів системні знання про природу й динаміку девіантної поведінки, навчити здійснювати її діагностику та аналіз причин, планувати й реалізовувати науково обґрунтовані психологічні інтервенції, ефективно співпрацювати з фахівцями суміжних сфер з дотриманням професійної етики та прав людини.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- пояснювати теоретичні засади та поняттєвий апарат психології девіантного розвитку й поведінки;
- розпізнавати та диференціювати основні форми девіантної поведінки у дітей, підлітків і дорослих;
- застосовувати валідні методи психодіагностики для виявлення девіантних проявів і пов'язаних чинників;
- аналізувати індивідуальні та соціальні детермінанти девіацій і будувати обґрунтований психологічний прогноз;
- планувати та реалізовувати індивідуальні й групові інтервенції з урахуванням виду девіації, віку та контексту клієнта;
- оцінювати результативність застосованих підходів і коригувати подальшу допомогу на основі доказовості;
- взаємодіяти з освітніми, медичними, соціальними та правоохоронними інституціями в межах мультидисциплінарної співпраці;
- дотримуватися етичних норм, принципів недискримінації та захисту гідності клієнта в усіх етапах професійної діяльності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (20 год.):**

1. Теоретичні аспекти, організація та нормативне забезпечення комплексної профілактики девіантної поведінки.
2. Класифікація видів девіантної поведінки.
3. Характеристика детермінант девіантної поведінки.
4. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти девіантної поведінки особистості.
5. Проблема насильства у дитячому та молодіжному середовищі.
6. Попередження руйнівних форм вандалізму.
7. Аутоагресивна (суїцидальна) поведінка та соціально-педагогічна робота з її попередження.
8. Проституція як форма девіантної поведінки та особливості її попередження соціально-педагогічними засобами.
9. Психологічна діагностика особистості з девіаціями поведінки.
10. Профілактика та психологічна корекція девіантної поведінки особистості.

Перелік тем практичної роботи (30 год):

1. Теоретичні аспекти, організація та нормативне забезпечення комплексної профілактики девіантної поведінки.
2. Класифікація видів девіантної поведінки.
3. Характеристика детермінант девіантної поведінки.
4. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти девіантної поведінки особистості.
5. Проблема насильства у дитячому та молодіжному середовищі.
6. Попередження руйнівних форм вандалізму.
7. Аутоагресивна (суїцидальна) поведінка та соціально-педагогічна робота з її попередження.
8. Проституція як форма девіантної поведінки та особливості її попередження соціально-педагогічними засобами.
9. Психологічна діагностика особистості з девіаціями поведінки.
10. Профілактика та психологічна корекція девіантної поведінки особистості.

Перелік тем самостійної роботи студента (40 год.)

1. Теоретичні аспекти, організація та нормативне забезпечення комплексної профілактики девіантної поведінки.
2. Класифікація видів девіантної поведінки.
3. Характеристика детермінант девіантної поведінки.
4. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти девіантної поведінки особистості.
5. Проблема насильства у дитячому та молодіжному середовищі.
6. Попередження руйнівних форм вандалізму.
7. Аутоагресивна (суїцидальна) поведінка та соціально-педагогічна робота з її попередження.
8. Проституція як форма девіантної поведінки та особливості її попередження соціально-педагогічними засобами.
9. Психологічна діагностика особистості з девіаціями поведінки.
10. Профілактика та психологічна корекція девіантної поведінки особистості.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекції, інтерактивні дискусії, робота в малих групах, аналіз і розв'язання комунікативних ситуацій, метод кейсів, рольові ігри, моделювання професійних діалогів, тренінгові вправи з розвитку комунікативних навичок, метод самопрезентації, мозковий штурм.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + 3$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: навчально методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.

2. Профілактика та корекція відхилень поведінки: метод. реком. до курсу / уклад.: Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 48 с.

Зав. кафедри української мови,
психології та педагогіки

Людмила ФОМІНА